

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістра

з теми: **«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ»**

Виконав: студент 2 курсу
Геоб1-М17 групи
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

Зарицький Богдан Петрович

Керівник:
Лісовський А.С., кандидат географічних наук,
асистент

Рецензент:
Чернюк Г.В., кандидат географічних наук,
доцент

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ	5
1.1 Становлення та етапи спортивного туризму	5
1.2 Поняття й суть спортивного туризму	8
1.3 Основні нормативно-правові акти в галузі спортивного туризму	11
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ ЯК ВИДУ СПОРТУ	13
2.1 Характеристика основних видів спортивного туризму та їх особливостей.....	13
2.2 Загальна підготовка спортсменів-туристів.....	28
2.3 Туристичні маршрути: поняття та види.....	33
2.4 Методичні принципи складання туристських маршрутів	36
2.5 Тактика, техніка й орієнтування на маршруті	39
РОЗДІЛ 3. СТАН РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	47
3.1 Характеристика туристичного потенціалу Вінницької області	47
3.2 Туризм на Вінничині.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	619

ВСТУП

Актуальність дослідження. Спортивний туризм є невід’ємною складовою загальнодержавної системи фізичної культури та спорту і спрямований на зміцнення здоров’я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини шляхом її залучення до участі у спортивних походах різної складності та змаганнях з техніки спортивного туризму. Розвиваючись на межі спорту і активного дозвілля в природному середовищі, спортивний туризм сприяє розвитку внутрішнього туризму та інших видів діяльності вітчизняної туристичної галузі шляхом пропаганди відносно дешевого і, одночасно, ефективного відпочинку, що в умовах невисоких матеріальних доходів значної частини населення країни надає йому соціально-пріоритетного значення для відповідних державних, громадських та комерційних організацій. Зменшення вартості відпочинку завдяки використанню елементів і засобів спортивного туризму і мінімізації видатків на матеріально-технічну інфраструктуру такого відпочинку по відношенню до вартості відпочинку за традиційними організаційними формами у внутрішньому, зарубіжному та міжнародному туризмі робить його соціально доступним та економічно привабливим для пересічного громадянина і економічно вигідним для організаторів. Розвиток нових напрямів спортивного туризму – екстремального, пригодницького, екзотичного та інших видів туризму з використанням наявних природно-рекреаційних, історикокультурних та кадрових ресурсів країни, не тільки створює умови для залучення до активних занять спортивним туризмом населення України, а й має стимулюючий вплив на розвиток міжнародного та зарубіжного туризму, сприяє загальному розвитку туристичної галузі України як потенційно високорентабельної галузі економіки та її входженню до світового туристичного ринку.

Об’єкт дослідження – туристичні та природні ресурси Вінницької області, що сприяють розвитку спортивного туризму в регіоні

Предмет дослідження – сучасний стан спортивного туризму в регіоні та перспективи його розвитку.

Мета: узагальнення інформації про розвиток спортивного туризму у Вінницькій області. Для досягнення поставленої мети вирішуються наступні **завдання:**

- опрацювати і зробити аналіз літературних джерел щодо теми;
- зібрати фактичний і статистичний матеріал;
- охарактеризувати склад і структуру спортивного туризму;
- оволодіти методикою визначення категорій складності туристських спортивних маршрутів;
- проаналізувати стан розвитку спортивно-оздоровчого туризму в світі.

Методи дослідження. Основними методами дослідження виступають: літературний метод (збір і вивчення літературних джерел), аналіз і синтез (розгляд явища за складовими і в цілому), картографічний (застосування картографічного матеріалу для вивчення туристичних маршрутів і т. ін.), графічний (зображення досліджуваних явищ, їх динаміки у вигляді графіків, діаграм), методи прогнозування та узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в створенні методичної основи для ефективного функціонування та розвитку спортивного туризму

Апробація результатів дослідження. Під час студентської науково-практичної конференції з географії на загальний огляд було представлено статтю на тему: «Розвиток спортивного туризму у Вінницькій області».

Публікації. До друку було подано статтю «Розвиток спортивного туризму у Вінницькій області».

Структура і обсяг магістерської роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Нараховує 63 сторінки машинописного тексту, список літератури складається з 44 найменувань.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного аналізу дають можливість зробити висновок, що Вінницька область має значний туристичний потенціал і всі передумови для його ефективного використання. Однак в найближчій перспективі потребують вирішення, на регіональному рівні, такі питання як: повільні темпи зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму; невідповідність переважної більшості туристичних закладів міжнародним стандартам; незадовільний стан туристичної, сервісної та інформаційної інфраструктури в зонах автомобільних доріг; незбалансованість соціальної та економічної ефективності використання рекреаційних ресурсів та необхідністю їх збереження; відсутність інноваційних проектів та наукових досліджень з питань розвитку перспективних видів туризму; недостатня забезпеченість туристичної галузі висококваліфікованими спеціалістами; недостатність рівня розвитку інформаційної інфраструктури.

Спортивний туризм здійснює різноманітні спортивні, оздоровчі, рекреаційні, пізнавальні, виховні, економічні та інші функції, але через низку чинників рівень їх реалізації на сьогодні не відповідає потенційним можливостям туристсько-спортивного руху у Вінницькій області. Головна особливість спортивного туризму полягає у тому, що він, на відміну від більшості інших видів спорту, не потребує відносно великих матеріальних видатків, так як, по-перше, розвивається в існуючому навколишньому природному середовищі і не вимагає значних капіталовкладень для підготовки та проведення туристсько-спортивних масових заходів та зведення спеціальних споруд для їх проведення, по-друге, матеріально-технічне та організаційне забезпечення зазначених заходів в значній мірі здійснюється силами та засобами самих туристів, по-третє, вже склалася і діє громадська система підготовки та підвищення кадрів, яка з мінімальними видатками з боку держави може і надалі ефективно функціонувати.

Однак, на сьогодні, незважаючи на наявні потенційно великі можливості, свою соціальну і економічну значущість, спортивний туризм у Вінницькій області розвинутий недостатньо. Труднощі, з яким зіткнувся в своєму розвитку спортивний туризм, в першу чергу, пов'язані з економічними проблемами розвитку суспільства, а також з майже повною відсутністю державної та громадської підтримки цього виду спорту, недосконалістю, а в окремих випадках і відсутністю сучасної нормативно-правової, методичної та інформаційної бази, яка б враховувала його реалії, а також внутрішніми організаційними проблемами в самому туристсько-спортивному русі, що накопичились за останні роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новиков В. С. Инновации в туризме: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений/ В. С. Новиков. - М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 208.
2. Бойко М.Г. Туристична привабливість України: закономірності формування та орієнтири розвитку/ М.Г. Бойко // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — №16. — С. 34.
3. Гарбера О.Є. Основні теоретичні та практичні аспекти інноваційної діяльності в туристичному господарстві України / О.Є. Гарбера // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 23. — С. 29—31.
4. Ізотова М.А., Матюхіна Ю.А. Інновації в соціокультурному бізнесі та туризмі. — М., 2006. — 224 с.
5. Кіндрик Т.О. Інноваційна діяльність в туристичному господарстві України / Т.О. Кіндрик, О.М. Головінов // Матеріали конференції "Ефективні інструменти сучасних наук — 2010".
6. Кушнір І.В. Інноваційний менеджмент Теорія інноваційного розвитку Шумпетера [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.be5.biz/ekonomika/i013/04.htm>
7. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу/ Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. — 2012. — №1 (7).
8. Міністерство освіти України.[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0256-96>.
9. Геренчук К. І. Сучасні завдання географічного вивчення Поділля/ К. І. Геренчук. – У зб.: Матеріали до вивчення природних ресурсів Поділля. Тернопіль-Кременець, 1963. – 234 с.

10. Глушко В. В. Западные области Украины. Очерки по геологии СССР/ В. В. Глушко, Я. С. Сандлер. – Труды ВНИГРИ, т. 2, вып. 101, 1957. – С. 178 - 179
11. Іжевська Н. М. Ґрунти Хмельницької області/ Н. М. Іжевська. – Львів: Каменярь, 1968. – 249 с.
12. Кокус В.В. Внесок вчених краєзнавчих осередків Поділля у розвиток геологічних досліджень краю в 20-х – 30-х роках ХХ ст/ В. В. Кокус. - УДК 910.4(091). – С. 48 - 50
13. Куковиця Г. С. Степова рослинність Дністровського каньйону та Товтрового кряжа на Поділлі та її флористичні особливості/ Г. С. Куковиця. – Український ботанічний журнал, т. 30, 1973. С. 101 - 102.
14. Мироненко В. И. Физико-географическое районирование Хмельницкой области/ В. И. Мироненко. – В кн.: Научный ежегодник Черновицкого ун-та. Черновцы, 1957. – 234 с.
15. Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України: У 3-х т. - К: Держстандарт України, 1997.
16. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 304 с.
17. Кузик С.П. Географія туризму: навч. посіб. / С.П. Кузик. – К.: Знання, 2011. – 271 с.
18. Кузик Степан теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія / Степан Кузик. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 254 с.
19. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
20. 3. Бучко Ж. Народні звичаї та традиції населення Українських Карпат у контексті фестивального туризму / Ж. Бучко // Вісник наукових досліджень. Серія: Туризм. – Тернопіль, 2006. – Випуск 2. – С.183-185.

21. Грицку В. Доцільність організації фестивалів для активізації туристичної діяльності в Чернівецькій області / В. Грицку, Ю. Грицку // Географія в інформаційному суспільстві. Збірник наукових праць. У 4 тт. – К. ВГЛ Обрії. 2008 – т.4 – С.219-221.
22. Грицку Ю.П. Фольклорно-етнографічні традиції Чернівецької області як чинники привабливості туризму / Ю.П. Грицку // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців „Регіон-2007” (18-19 квітня 2007 р. м. Харків). – С.96-101.
23. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
24. Крачило Н.П. Географія туризму / Н.П. Крачило. – К.: Вища школа., 1987. – 208 с.
25. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник / [І.М. Школа]. - Чернівці: Книги - XXI, 2005. - 596 с.
26. Проблеми географії та менеджменту туризму: Монографія / [В.Г. Явкін, В.П. Руденко, О.Д. Король та ін.]. - Чернівці: Рута, 2006. - 260 с.
27. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник / О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
28. Козинець В.М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму : [навч. посіб.] / В.М. Козинець. – К. : Кондор, 2006. – 575 с.: <http://www.cyclepedia.ru/content/mount-extreme>.
29. Наземні види екстремального туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://vseoturizme.com/uk/priklyuchencheskij-turizm/61-zemnie-vidi.html>.
30. Федерації-члени СКУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scu.org.ua/federaciineolimpijskogospory-ukrainu.html>.
31. Школа І.М. Менеджмент туристичної індустрії : [навч. посіб.] / І.М. Школа. – Чернівці : ЧТЕІ КНЕУ, 2003. – 662 с.

32. Дядечко Л. п. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 224 с.
33. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
34. Мальська М. п. Міжнародний туризм і сфера послуг / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2008. – 661 с
35. Свида І. В. Сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку вітчизняного ринку туристичних послуг / І. В. Свида // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2009. – № 28(3). – С. 64 – 69.
36. Шупік Б. В. Зарубіжний досвід у регулюванні туризму / Б. В. Шупік // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 200 – 207.
37. Темник І.О. Умови та чинники розвитку міжнародного туризму / І.О. Темник // Ефективна економіка: [електронне наукове фахове видання] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
38. Суходуб В.С. Роль міжнародного туризму в економічному розвитку країн світу / В.С. Суходуб // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2007. – № 12. – С. 245-251.
39. Вуйцик О. Вплив рекреаційно-туристичного комплексу на розвиток економіки держави / О. Вуйцик // Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». – Львів, 2008. – № 24. – С. 35-42.
40. Шуплат О.М. Фінансове Забезпечення Інвестиційної Діяльності Підприємств Сфери Туризму. // Київський Національний Економічний Університет Ім. Вадима Гетьмана, Київ, 2016.
41. Долішна Н.В. Банківське кредитування малого бізнесу в Україні. // Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2013.
42. Ханк Д.Е., Уічерн Д. У., Райт А.Дж. Бізнес-прогнозування, 7-видання. : Пер. з англ. - М. : Видавничий дім "Вільямс", 2003. - 656 с.

43. "DoingBusiness - MeasuringBusinessRegulations - WorldBankGroup". Doingbusiness.Org, 2018, <http://www.doingbusiness.org/>. Accessed 6 June 2018.
44. "Travel&Tourism: GlobalEconomicImpact 2017 | Statistic". Statista, 2018, <https://www.statista.com/statistics/233223/travel-and-tourism--totaleconomic-contribution-worldwide/>. Accessed 6 June 2018.